האם השוטרים גנבו את הזהב

מ **זה יותר משישה** חודשים שמישטרת־ישראל מחפשת תשובה לתעלומה: לאן נעלמו כ־8 וחצי קילוגרם זהב? הזהב נעלם בעיקבות החיפוש ותפיסת טובין על־ידי אנשי המישטרה ושליחי המכס, בביתו של סליבה טאנוס — כך הוא מתלונן.

בשעות הבוקר של ה־24 באפריל 1978 הופיעו בדירתו של טאנוס בלוד אנשי מחלקת־החקירות של המכס. בידיהם היה צו־חיפוש, שבו נרשם שמו של בעל הדירה, בצורה משובשת. הוא סירב להכניסם.

אנשי־המכס, שבאו לחפש זהב מוברח — תכשיטים ומטילים — הזעיקו את שוטרי תחנת המישטרה המקומית.

סמל מישטרה שהגיע למקום פסק, כי אכן הצו שגוי, ולכן אין לערוך חיפוש. חלק מאנשי־המכס עזבו את הדירה ו־מיהרו לביתו של שופט כדי לקבל צו מתוקן. אחרים נשארו בחצר־הבית של טאנוס. לפתע הבחינו אנשי המכס שבחצר כי מאחד החלונות נזרקות חבילות על־ידי אחד מבניו של סליבה (היה זה אדוארד טאנוס, שהסביר מאוחר יותר את מעשיו בכך שנבהל מנוכחותם של אנשי־המכס בדלת). הוא זרק כמה חבילות ר־בהן תכשיטי זהב. אחר־כך הטמין חבילות זהב בחדר־המכונות של מעלית הבית.

אנשי־המכס הבחינו במתרחש, ותפסו את תכשיטי־הזהב שנזרקו דרך החלון וגם את הזהב שהוטמן בחדר־המעלית.

כל זאת, בטרם התחיל החיפוש בדירתו של סליבה טאנוס.

דב טישלר, איש־המכס שהיה במקום, העיד בבית־המישפט: „הורדתי את הזהב מהמעלית, וייתכן שנתתי אותו ליגקלביץ.“ (קצין במישטרת לוד.)

טישלר התייחס רק לזהב שנתפס על הדשא ובחדר־המכונות של המעלית.

בדו״ח חוקרי־מכס נתכב: „בשלב זה ערך טישלר חיפוש בגג הבית עם השוטר אברמוביץ. בתוך תא המנוע שפורק היו מונחים מיספר חבילות ארוזות בשקי פלסטיק, במישקל כולל של כחמישה ק״ג. טישלר נכנס לדירה עם הזהב, הכניס את החבילות לתוך שק ניילון שמצא על הגג ומסרם לדי הקצין יגקלביץ. בשלב זה ביקש מקצין המישטרה לעצור את שני הבנים עם האב טאנוס. יגקלביץ וניסים כהן לקחו עימם את שק הזהב ואת החשודים ונסעו למישטרת לוד.“

משהגיע לתחנת המישטרה, לא שב עוד טאנוס לביתו באותו היום. החיפוש שנערך בביתו מאוחר יותר, נעשה שלא בנוכחותו. רק אחד מבניו נלקח בחזרה, להיות נוכח בחיפוש, על־פי צו־החיפוש המתוקן.

בין הרגע שבו הובאו האב ושלושת בניו למישטרה, ובין שובם של חוקרי המכס מהחיפוש בדירתם, נעלמה כל כמות הזהב שנתפסה קודם, מחוץ לדירה — כחמישה או שישה קילוגרמים!

סיפר האב טאנוס בעדותו:

„אותי הכניסו לחדרו של חן. את כרם, בני הכניסו לחדרו של יגקלביץ יחד עם הזהב. בן נוסף הובל לצריף.

„אני הייתי בחדרו של חן. לא יצאתי בכלל מהחדר. לא ידוע לי מה קרה עם הזהב שיגקלביץ לקח.“

בדו״ח הפעולה רשם הקצין שימעון חן: „הוריתי להפרידם. הבן אדוארד הוכנס לחדר ההוצאה־לפועל, בהשגחת סמ״ש יעקב אמסלם. הבן כרם הושאר בחדרו של מר יגקלביץ, והורית שיישאר כל הזמן ליד השק של התכשיטים, ואילו את האב ביקשתי שיבוא עימי לחדרי בתחנה.

„לאור כך, הבן כרם, שהיה במישרדו של מפקח יגקלביץ, נלקח והיה נוכח בחיפוש בבית. האב סירב ללכת.“

אם הבן כרם נלקח כדי להיות נוכח בחיפוש בדירה, מי נשאר ליד התכשיטים שהיו מונחים בחדרו של הקצין יגקלביץ?

על כך ענה חן בעדותו: „קיימת אפשרות אחרת. בזמן שלא הייתי בתחנה, ייתכן שהגאשם היה ליד הזהב בחדרו של יגקלביץ. ...(אך) אני לא יכול לומר מי היה ליד הזהב.“

איש־המכס יצחק חסיד העיד: „גמרנו את החיפוש. באנו למישטרה עם הבן ר׳ שני אנשי־מישטרה. הכנסנו את הזהב ל־חדרו של חן בנוכחות טאנוס. שמנו את התוכן על השולחן. אני לא זוכר אם כש־באנו עם הזהב היה בחדרו של חן זהב נוסף.“ על הזהב שנתפס קודם, מחוץ ל־דירה, העיד איש־המכס דב טישלר: „איני זוכר בדיוק מי לקחו את הזהב. לקחו אותו יחד עם הנאשם למישטרה. מה עשו עם הזהב במישטרה, איני יודע.“

מאוחר יותר הדגיש טישלר: „קיבלתי את כל הזהב שהיה פרוש על השולחן במישטרה. איני זוכר איזה חלק ממנו — באחוזים או בחלקים — הובא לתחנה קודם על־ידי יגקלביץ או מישהו אחר.“

לפי תלונתו של טאנוס למטה הארצי של המישטרה, נתפס על הגג ובמעלית זהב במישקל של כשישה קילוגרם, שערכו בין 70,000 ו־100,000 דולר. איש מבין אנשי המישטרה או המכס לא טרח לערוך דו״ח תפיסה ולשקול את הזהב.

שק הזהב שנעלם בתחנת המישטרה לא היה האחרון. הזהב של טאנוס המשיך לאבד ממישקלו עוד ועוד, כאילו ערך לו מישהו דיאטת־הרזיה.

ב־7 במאי 1978 כתב איש־המכס יצחק חסיד מיכתב למישטרה, שבו ציין כי אצל טאנוס נתפסה כמות זהב במישקל של 23 קילוגרם. בתאריך מאוחר יותר נטען, שהכוונה היא למישקל ברוטו — הזהב נשקל בשתי קופסות קרטון.

כעבור כמה חודשים נערכה במכון התקנים שקילה מחדש של הזהב התפוס. הפעם נרשמו 19 קילוגרם ו־134 גרם — 3.866 קילוגרם פחות מהמישקל ברוטו.

לפי טענת פרקליטו של טאנוס, מישקל שני מיכלי קרטון מהסוג שבו נארזו התכשיטים אינו יותר מ־950 גרם. למישטרה אין כל גירסה אחרת ביחס למישקל האריזות. הן פשוט נעלמו. אין לה גם הסבר כיצד איבד הזהב ממישקלו עוד 2 קילוגרם ו־976 גרם.

סליבה טאנוס אינו יודע בדיוק כמה זהב היה במיכלים שנשקלו על־ידי חסיד. חשבונותיו הם אחרים. אך הוא יודע כמה זהב היה ברשותו לפני יום החיפוש: כ־27 וחצי קילוגרם. ההפרש בין כמות זו לכמות שהמישטרה מודה כי תפסה הוא כ־8 וחצי קילוגרם.

לדעתו של טאנוס מתחלק החסר כך:

- כ־6 קילוגרם שהובאו בשק לחדרו של יגקלביץ, וגורלם לא ידוע;
- כ־800 גרם, שקיבל איש המכס חדד כדי להעביר לתחנת־המישטרה;
- עוד כ־1 קילוגרם ו־600 גרם, החסרים מתוך הכמות שנתפסה בדירה, כש־הוא עצמו כבר היה בתחנת־המישטרה.

למרירותו של האזרח מלוד אין גבול. לא רק שחבלו בו במישטרה, היכוהו השוטרים והתעללו בו, לדעתו גם שדדו אותו. כעת הוא מבקש שיפצו אותו על הנזק שנגרם לו בעיקבות החיפוש של פקידי המדינה ושוטריה בביתו.

בית־מישפט השלום בתל־אביב ציווה להחזיר לו כמחצית מכמות הזהב שנתפסה בחיפוש. אין הוא מסתפק בכך. הוא עירער על החלטה זו לבית־המישפט המחוזי.

הודאה בלתי־קבילה

עד **נתיים וארבעה חודשים** מאז שהוכה והושפל על־ידי מפקד מישטרת לוד, נשלח אל המתלונן מיכתב של שרה סירוטה, פרקליט מחוז־המרכז, בו נאמר: „הריני להודיעך, כי אימצתי ה־גירסה של המישטרה בעניין המפקח חן ואליהו בורטראשווילי. לא מצאתי כי היה שימוש מופרז בכוח.“

עורך־הדין שטיינמן עירער על החלטה זו לפני פרקליט המדינה.

ב־23 באוקטובר 1980 מקבל טאנוס איישור, שהערר הועבר לפרקליטות־המדינה.

אך הפרקליטות לא מיהרה לבוא לעזרתו של האזרח סליבה טאנוס. אחרי שהקצין הבודק של המטה הארצי דחה את התלונה של טאנוס, ואחרי שפרקליטת מחוז המרכז אימצה את החלטת המישטרה לסגור את התיק — מה יש למהר?

ב־1 באפריל 1981 נפתח העניין מחדש. בבית־מישפט השלום בתל־אביב נפתח מישפט־זוטא בעניין התנגדותו של הנאשם סליבה טאנוס (שנאשם בהברחת ובמכירת זהב שנתפס בביתו בתאריך הנ״ל), לקבלת הודאה שנגבתה ממנו על־ידי קצין־המישטרה שימעון חן ביום המעצר.

רשמה השופטת מרים פורת בפרוטוקול מישפט־הזוטא בלשון־המעטה מישפטית:

„בדבר חיפוש שנערך על גופו של הנאשם טאנוס, גם אם אקבל כי זה הנוהג, הרי במיקרה זה החיפוש היה מלווה בדברים קשים כנגד הנאשם. אני מקבלת עדותו של טאנוס, שבמהלך החיפוש נאמרו דברים שהיה בהם כדי לפגוע בו.“

ועוד הדגישה השופטת: „התרשמתי שדיברו עימו קשות, ומאחר שעלבונות אלה כללו אימרות המתייחסות לרקע עדתי, אני רואה אותן בחומרה יתירה.“

כדרכם של שופטים, השתמשה פורת בלשון שקולה, אך קבעה דברים חריפים וחד־משמעיים בהכרעת־דינה:

(המשך בעמוד 61)